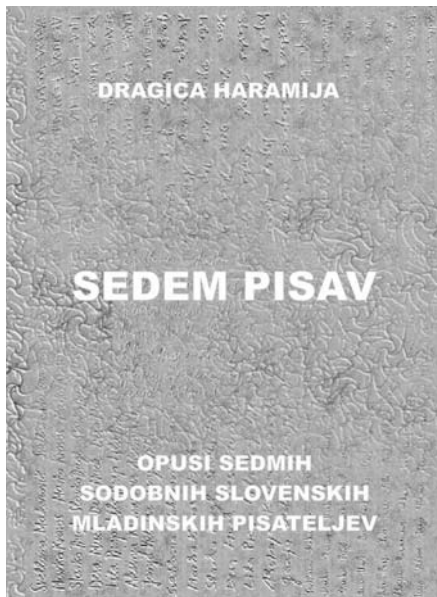

POROČILA – OCENE

OPUSI SEDMIH SODOBNIH SLOVENSKIH MLADINSKIH PISATELJEV

Dragica Haramija: *Sedem pisav: opusi sedmih sodobnih slovenskih mladinskih pisateljev*. Maribor: Mariborska knjižnica, revija *Otrok in knjiga*; Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru, 2009. 190 str., cena: 19,90 EUR

Dr. Dragica Haramija v knjigi *Sedem pisav*, ki je izšla v začetku februarja 2009, obravnava dosedanje mladinsko prozo sedmih reprezentativnih slovenskih pisateljskih osebnosti in na ta način razkriva nekatere poglobljene poudarke v razgibani panorami sodobne slovenske proze za mladino.

Izbor piscev, ki upošteva osrednjo Slovenijo in zamejstvo, uvajata nesporna

sodobna »klasična«, Svetlana Makarovič in Slavko Pregl; oba sta v slovensko mladinsko prozo z nagrajenima knjižnima prvencema zmagovito stopila že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in odtlej – to potrjujeta pričujoči analizi njunih del – vitalno soustvarjata barvito fresko sodobne pravljico-fantastične in realistične/resničnosti proze za mladino. Ob njiju avtorica razvršča peterico, ki v knjižni obliki objavlja od devetdesetih let in si ustvarjalsko prepoznavnost in specifičen pisateljski status utrjuje in preverja doma in v tujini s prevodi, s slovenskimi in z mednarodnimi nagradami oz. nominacijami zanje: **Lila Prap** kot izstopajoča ustvarjalka avtorskih slikanic, **Aksinija Kermauner** kot avtorica prve slovenske tipne slikanice za slepe otroke in kot upovedovalka tematike slabovidnih/slepih otrok v sodobni slovenski mladinski prozi; **Desa Muck** kot žanrska inovatorica in petkrat zapovrstjo dobitnica nagrade Moja najljubša knjiga po izboru mladih bralcev; **Janja Vidmar** kot najradikalnejša literarna provokatorica z drznim upovedovanjem t. i. »tabu« tem; **Marko Kravos** kot najmarkantnejši prozaist za mladino iz zamejstva.

Temeljni izhodišči obravnave pri vsakem izmed izbranih besednih ustvarjalcev sta vrstno-žanrski in motivno-tematski vidik. Ob pretresanju upovedovalnih postopkov in pisateljskih strategij pa avtorica opozarja tudi na jezikovno-slogovno plast proznih tekstov oz. na tovrstno specifiko posameznih avtorskih pisav. Tudi se opciji obravnave ne izmakne sporočilna plat besedil

oz. etična drža piscev; in tudi ne ciljna skupina: mladi bralec v komunikaciji z alternativnimi besedili, njegova recepcijska sposobnost v posameznih razvojnih/starostnih obdobjih; pri tem ni spregledano pomenljivo vprašanje o »prehodu« mladinskih proznih tekstov(in mladostniških bralcev) v literaturo za odrasle.

Izsledki obravnave z **vrstno-žanrskega** vidika, ki jih vsled reprezentativnosti empiričnega gradiva smemo razumevati kot glavne tozadevne poudarke v sodobni slovenski prozi za mladino, razkrivajo pahljačo raznolikih vzorcev pravljlično-fantastične in realistične/resničnostne proze; izkaže se, da nekateri žanrski vzorci sploh prvič vstopajo v polje slovenske sodobne mladinske proze, drugi spet se na novo členijo v specifične različice prvotnih žanrskih matric; izkaže se tudi, da se močno udejanja žanrski sinkretizem. Ti avtoričini izsledki ozaveščajo, da se sodobna slovenska mladinska proza tvorno odziva na aktualne formalne trende v svetu; in to v najširšem razponu od slikanic za najmlajše do romaneskne proze, ki nagovarja odrasčajoče mladostnike.

Na analogno vključenost v mednarodni literarni prostor opozarjajo tudi izsledki avtoričine obravnave reprezentativnega empiričnega gradiva z **motivno-tematskega** vidika: kot tozadevne temeljne poudarke v sodobni slovenski mladinski prozi je mogoče razbirati problematiziranje t. i. »tabu« tem, se pravi vsebin, ki so se dotlej pojavljale zelo poredko, plaho, stilizirano, zastrto. Avtoričine analize pokažejo, da v reprezentativni sodobni slovenski prozi za mladino skoraj ni več t. i. »tabu« tem, ki – po vzoru mednarodnega trenda – ne bi bile »detabuizirane«; pa naj gre za tematiziranje pojma/pojaava smrti, za mladostniško delikvenco, vrstniško nasilje, droge, alkohol, bulimijo/anoreksijo, otroško invalidnost, odtujenost v družini, razslojenost družbe, razisem in

nestrpnost do »drugačnih«, najstniško spolnost, homoseksualnost, versko nestrpnost ipd.

Specifika »detabuiziranih« tem in motivov izziva ustrezne **jezikovno-slogovne** strategije: po avtoričinih ugotovitvah se v upovedovalnih postopkih – skladno s poetikami ustvarjalcev – uveljavlja suvereno menjavanje zvrsti jezika, od knjižnega, prek pogovornega do rabe slengizmov in vulgarizmov; vse to v prizadevanjih piscev, da bi se socialna zvrst jezika prilagajala govornim položajem literarnih likov. Tako je na podlagi avtoričinih izsledkov mogoče ugotoviti, da sodobna slovenska mladinska proza tudi v jezikovno-slogovnem pogledu stopa v korak s sočasno besedno produkcijo za mladino v mednarodnem literarnem prostoru.

Knjiga dr. Dragice Haramija razkriva in dokazuje raznoliko žanrsko razčlenjenost ter upovedovalno vitalnost reprezentativne sodobne slovenske proze za mladino. V teh pogledih pomeni tehten prispevek k že uveljavljenim izsledkom o sodobni slovenski mladinski književnosti. Delo bodo s pridom uporabljali učitelji, knjižničarji, študenti in raziskovalci mladinske književnosti.

Marijana Kobe

ILUSTRACIJE DAŠE SIMČIČ

Bogata pravljlična domišljija je DAŠO SIMČIČ preko risbe in oblikovanja lutk v skupini Silvana Omerzuja pripeljala med ilustratorke. V njih kakor da še vedno odmevajo likovne rešitve lutk v obliki živalskih in človeških likov z rahlo deformiranimi telesi in velikimi glavami, povezanimi v prijazno humorno dogajanje. Drugače pa je ilustratorski